PRAKTIJK

KATERN

Didactiek voor de nieuwe kerndoelen 4

Verdiepend beweegonderwijs vertaald in gymstripverhaal

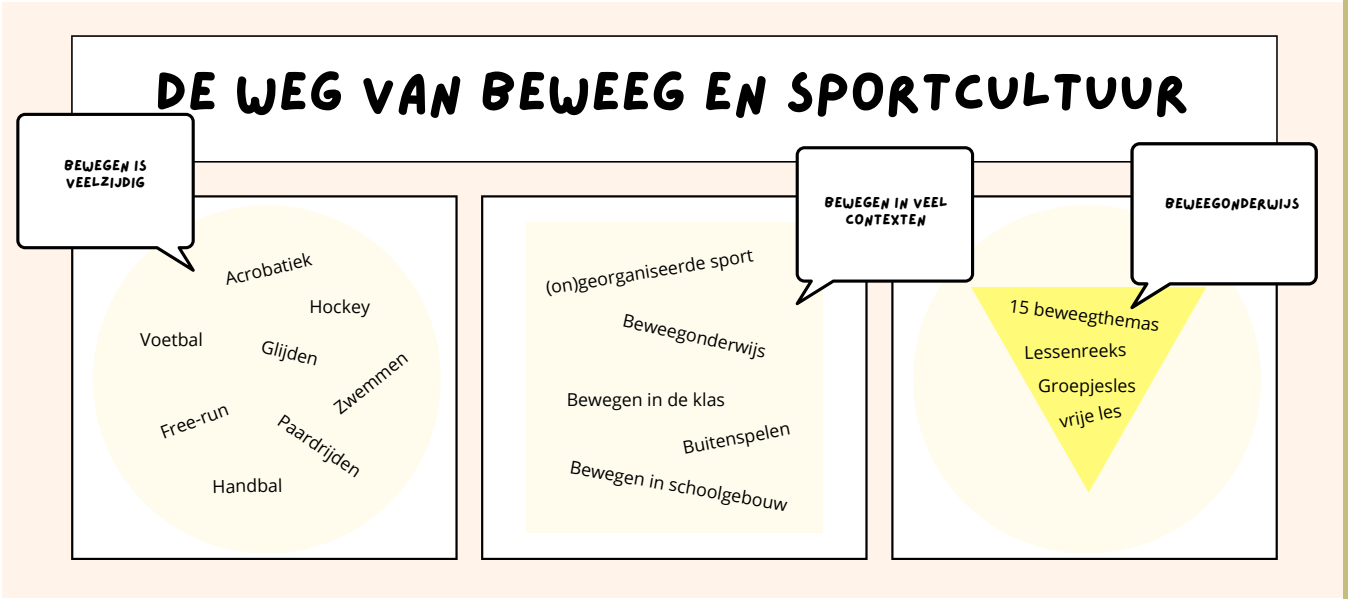
In de vorige drie delen hebben we uitvoerig toegelicht hoe wij aankijken tegen beweegonderwijs, de nieuwe conceptkerndoelen, de doeldomeinen en de didactische begrippen. Deze worden in dit artikel samenvattend weergegeven in een overzicht met drie vragen. Hoe lukt de beweegactiviteit? BBB: brede Beweeguitdaging, betere Beweeguitvoering en boeiende Beweeguitbouw. Hoe loopt de samenwerking? SSS: beschreven in Schoolvakwerkplan, Samen regelen en Sfeer. Hoe leeft de motivatie? ABC: Autonomie, Binding en Competentie. Uiteindelijk wordt deze didactiek waargemaakt door het lesgeven in lessenreeksen, zodat elk doeldomein in een bepaalde les meer aandacht kan krijgen. De kinderen kunnen zich daardoor verdiepen in de domeinen Leren bewegen (beweegvorming), Samen bewegen (groepsvorming) en Betrokken bewegen (persoonsvorming). In dit laatste deel willen we het eigen didactische verhaal weer klein maken door het vorm te geven in een stripverhaal. | Nick Keijser en Koen Lahnstein

Het gymstripverhaal

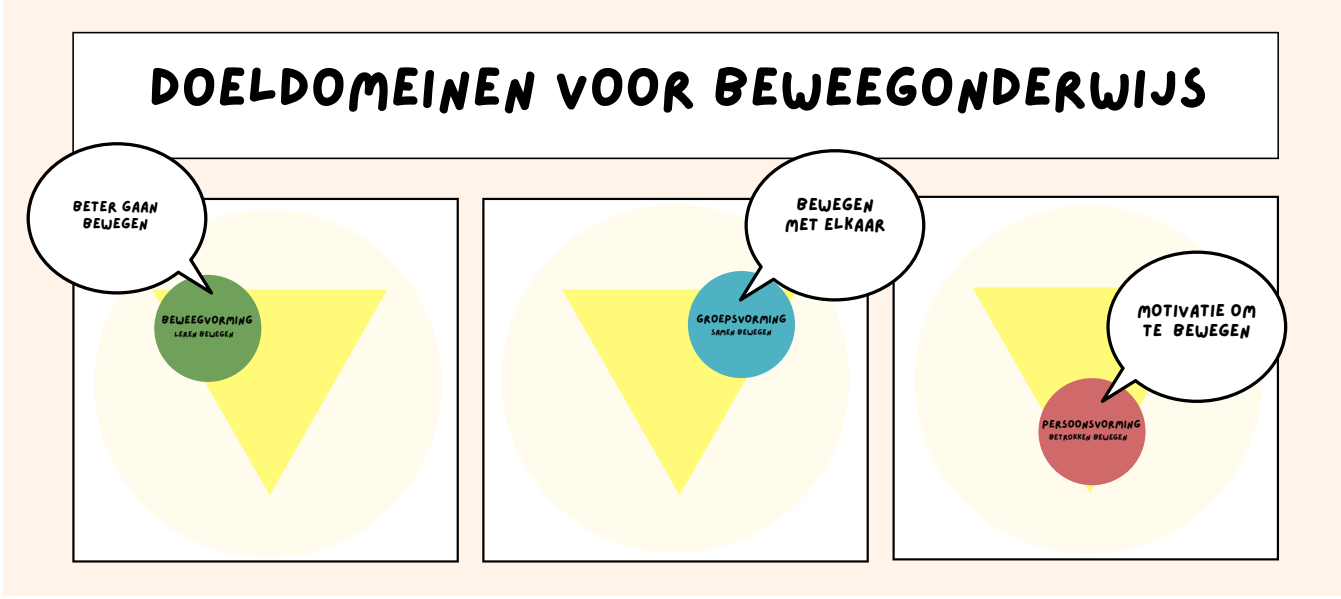
We weten dat niet iedereen van lezen houdt, maar de meesten geïnteresseerd zijn in het ontwikkelen van beweegonderwijs. Daarom hebben we de kernpunten van ons verhaal proberen weer te geven in een stripverhaal met zo min mogelijk tekst. Voor wie de strip aanleiding geeft om toch meer te lezen, hebben we deze korte toelichting bij de strip geschreven. We hopen met dit didactische gymstripverhaal en uitgebreide toelichting op de site andere vakleerkrachten te inspireren hun eigen didactische uitwerking te maken die past bij hun eigen onderwijservaringen.

Eerste striplijn: de weg van de beweeg- en sportcultuur

Eerste striplijn Plaatje 1, 2 en 3.

Tweede striplijn Plaatje 4, 5 en 6.

Plaatje 1; de beweegwereld van kinderen bestaat uit ontelbare beweegactiviteiten zoals klimmen, rollen, springen en balanceren. Er zijn ook alledaagse beweegactiviteiten zoals wandelen en fietsen. Daarnaast sporten kinderen op een club en doen ze bijvoorbeeld voetbal, turn- en dansactiviteiten.
Plaatje 2; bewegen vindt plaats in diverse contexten. Kinderen bewegen op het plein tijdens het buitenspelen, in de klas worden beweegtussendoortjes uitgevoerd en op het skatepark wordt op de step gereden. Dit kan georganiseerd (vanuit een vereniging) of ongeorganiseerd (in het park). Binnen de beweeg- en sportcultuur wordt in de speel- en gymzaal beweegonderwijs aangeboden.
Plaatje 3; uit de veelheid van beweegactiviteiten en beweegcontexten maakt het beweegonderwijs een keuze. Alles aanbieden is onmogelijk. De keuze wordt bepaald door drie belangrijke doelen, daarom is er een driehoek getekend.

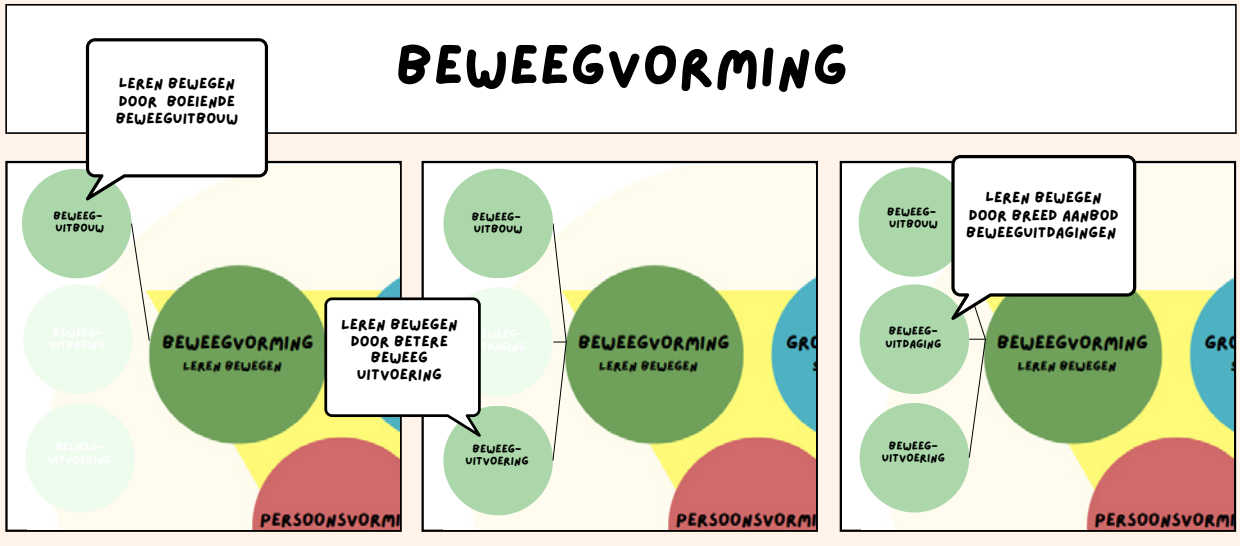
Tweede striplijn: drie doeldomeinen

Het beweegonderwijs wordt gekaderd door drie grote doeldomeinen.
Plaatje 4; het eerste doeldomein 'leren bewegen', beweegvorming, is verbeeld met een groene bol. Dit is de eerste opdracht voor ons vak, zoals het vak rekenen zorgt voor rekenvorming.
Plaatje 5; het tweede doeldomein'samen bewegen', groepsvorming, is verbeeld met een blauwe bol. In het onderwijs krijgen kinderen gezamenlijk les en leren ze met elkaar beweegactiviteiten te regelen en rekening te houden met verschillen.
Plaatje 6; het derde doeldomein, 'betrokken bewegen', persoonsvorming, is verbeeld met een rode bol. Naast het kunnen bewegen en samenwerken zorgt onderwijs er ook voor dat elk kind ruimte krijgt om beweegkeuzen te maken op basis van de eigen motivatie en beweegwensen.

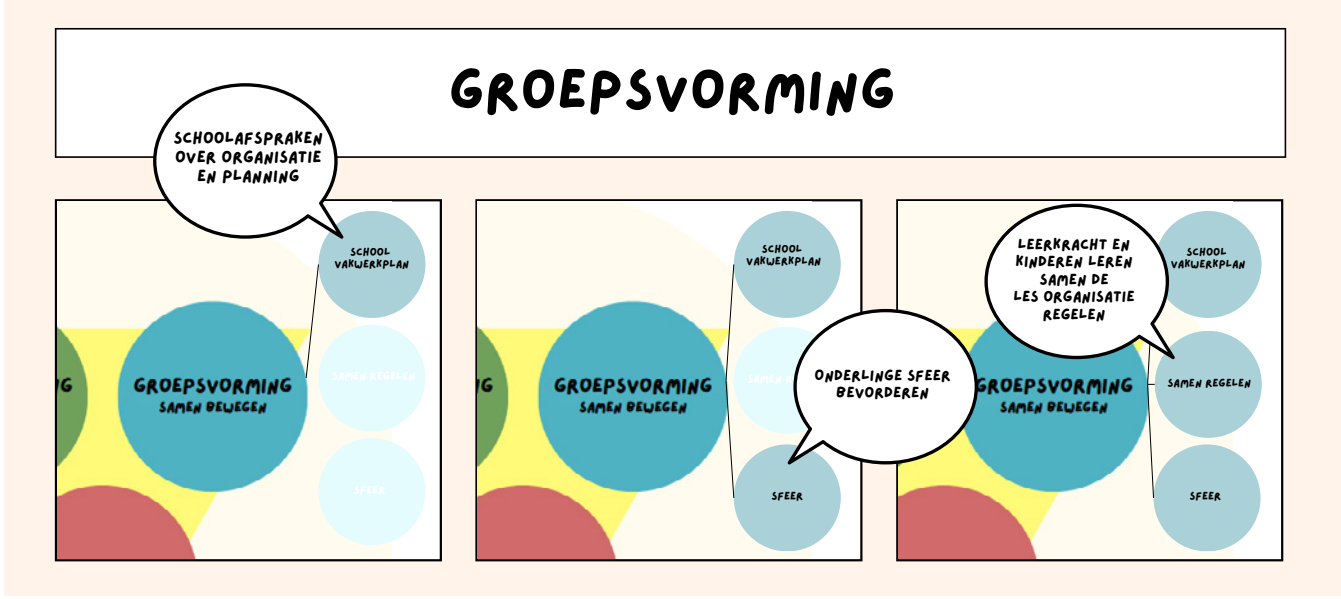
Derde striplijn; doeldomein: beweegvorming

Plaatje 7; de Beweeguitbouw verwijst naar makkelijke en moeilijke contexten,

Derde striplijn Plaatje 7, 8 en 9.

Vierde striplijn Plaatje 10, 11 en 12.

voetbal 3 tegen 3 of 11 tegen 11. De beweeguitbouw gaat over het arrangement, opdracht en regels. Door deze in de loop der jaren complexer en boeiender te maken zullen leerlingen beter gaan bewegen.

Plaatje 8; de Beweeguitvoering van elk kind is anders. Door in een bepaalde beweeguitbouw langdurig te oefenen ontstaat de mogelijkheid om de uitvoering te verbeteren. Zo ontstaan in een groep verschillende uitvoeringswijzen die te typeren zijn als gewone, goede en grandioze bewegers.

Plaatje 9; de Beweeguitdaging is het gemeenschappelijke kenmerk tussen de verschillende beweeguitbouwen en beweeguitvoeringen van eenzelfde soort beweegactiviteit. Balanceeractiviteiten hebben bijvoorbeeld als beweeguitdaging; in evenwicht blijven en het herstellen van het evenwicht. Het aangaan en oplossen van beweeguitdagingen vanuit diverse beweegthema's zorgt voor een brede beweegontwikkeling.

Vierde striplijn; doeldomein groepsvorming

Plaatje 10; het Schoolvakwerkplan beschrijft hoe de structuur en organisatie is in de les, hoeveel activiteiten er in een les worden aangeboden en hoe lang en waar de leerlingen les krijgen. Deze organisatiekeuzes en schoolvisie bepalen mede de mogelijkheden om de groepsvorming te veranderen.

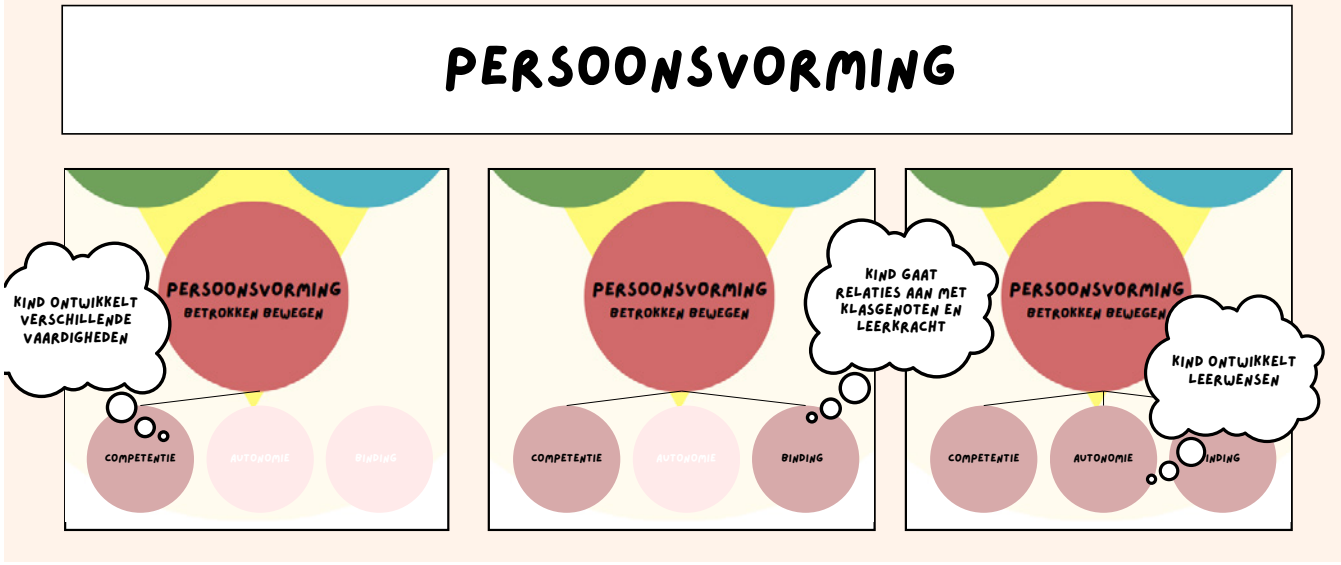
Plaatje 11; de Sfeer is in elke beweegles, klas, school en wijk anders. Het bevorderen van een fijne sfeer is sterk afhankelijk van de groepsdynamiek en is voor een groepsleerkracht die de groep maar twee keer in de week lesgeeft niet eenvoudig.

Plaatje 12; Samen regelen gaat over het arrangeren van beweegcontexten, assisteren van bewegers en met elkaar afspraken maken, ofwel samen de lesorganisatie regelen.

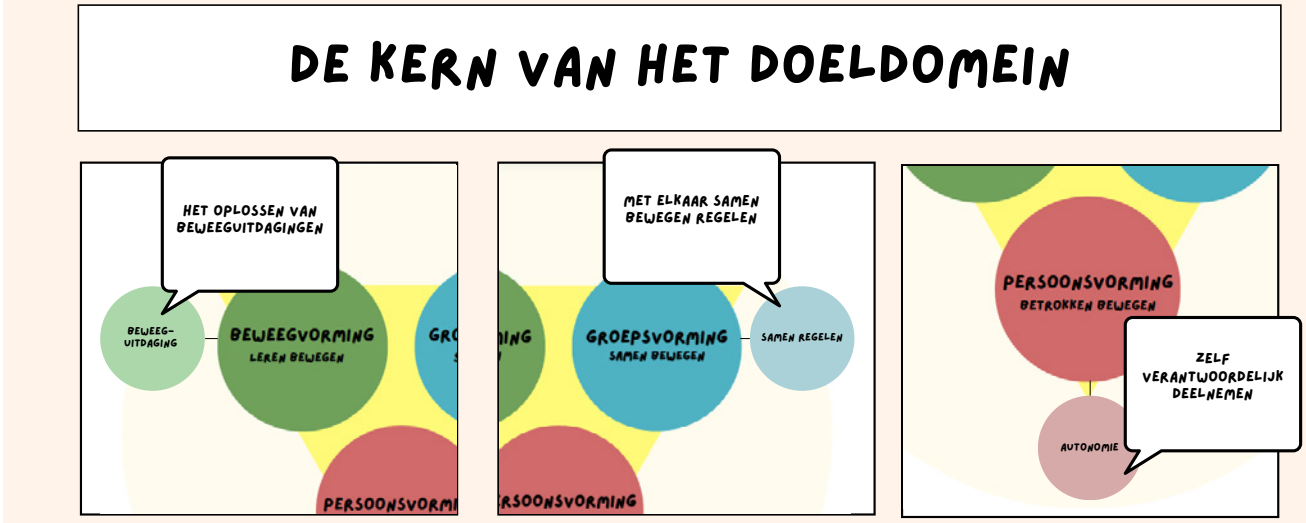
Vijfde striplijn; doeldomein persoonsvorming

Plaatje 13; Competentie is een behoefte van elk kind om 'iets' (meer) te kunnen. Bij beweegonderwijs

Vijfde striplijn Plaatje 13, 14 en 15.

Zesde striplijn Plaatje 16, 17 en 18.

gaat het vooral om het kunnen van beweegactiviteiten, maar tijdens de les kunnen nog andere competenties van belang zijn voor een bepaald kind, bijvoorbeeld de regeltaken of om veel met vriendinnen te kletsen.
Plaatje 14; Binding gaat over de behoefte om je geliefd en verzorgd te voelen en dat ook voor anderen te betekenen. Door meer binding krijg je meer betekenisvolle relaties in de groep.
Plaatje 15; Autonomie is de behoefte om zelf keuzes te mogen en kunnen maken, passend bij de authenticiteit. De beweegkeuzes van een kind geven inzicht in de leer- en beweegwensen van het kind.

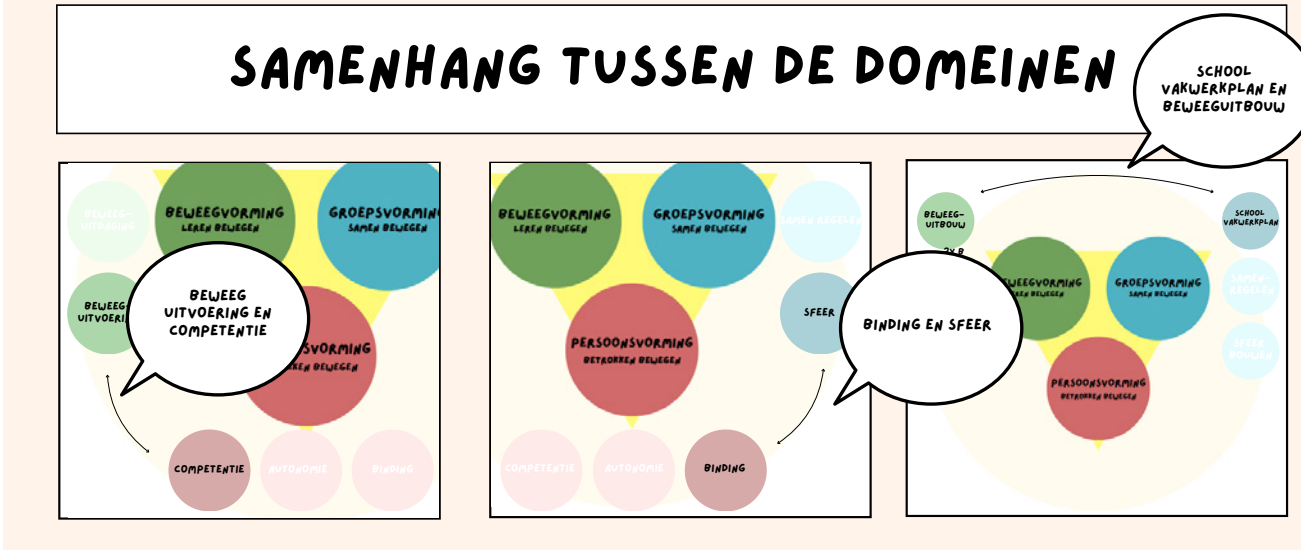
Zesde striplijn; kern van de doeldomeinenen

Plaatje 16; de Beweeguitdaging is de kern van beweegvorming. Het gaat allereerst om het oplossen van een breed pallet van beweeguitdagingen binnen beweegthema's.
Plaatje 17; Samen regelen is de kern van groepsvorming. Het gaat allereerst om als groep met elkaar de beweegdiversiteit op een sociaal rechtvaardige wijze te organiseren.
Plaatje 18; Autonomie is de kern van persoonsvorming. Het gaat er allereerst om dat elk kind iets zelf wil doen dat past bij zijn leer- en beweegwens.

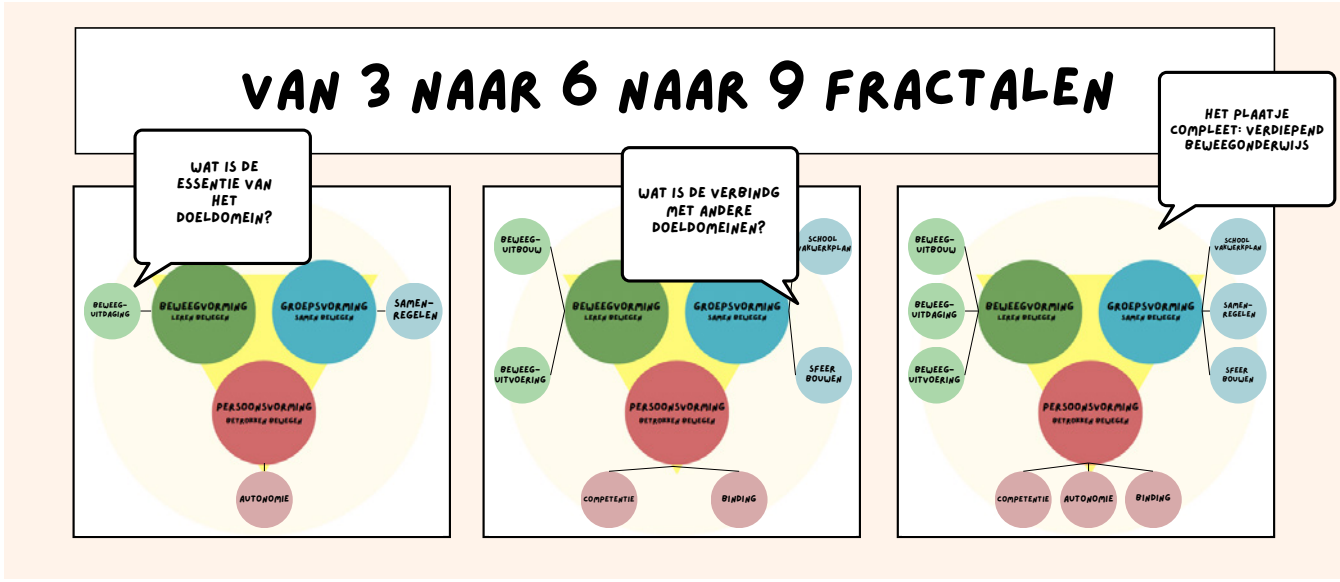
Zevende striplijn; samenhang tussen de domeinen

De doeldomeinen zijn didactisch te onderscheiden. In iedere les beweegonderwijs zijn ze alle drie aanwezig en staan ze in verbinding met elkaar.
Plaatje 19; geeft de samenhang weer tussen de doeldomeinen beweegvorming en persoonsvorming. Het gaat om de combinatie tussen beweeguitvoering en competenties. Ze zijn niet hetzelfde want elk kind verbindt ook andere competenties bij het uitvoeren van bewegen, bijvoorbeeld de taalcompetentie spreken of grappen maken.
Plaatje 20; geeft de samenhang weer tussen persoonsvorming en groepsvorming. Het gaat om de combinatie tussen

Zevende striplijn Plaatje 19, 20 en 21.

Achtste striplijn Plaatje 22, 23 en 24.

sfeer en binding. Sfeer verwijst meer naar een overkoepelende ervaring binnen de groep en binding verwijst meer naar de persoonlijke betrokkenheid daarbij.
Plaatje 21; geeft de samenhang weer tussen beweegvorming en groepsvorming. Het gaat om de combinatie tussen beweeguitbouw en schoolwerkplan. Deze combinatie is lastiger te begrijpen. Maar de samenstelling van de klas (leeftijd homogeen of heterogeen) heeft direct invloed op de keuzen van de beweeguitbouwen in het schoolwerkplan. De visie van de school op bijvoorbeeld dansen of zwemmen heeft ook invloed op welke beweeguitbouw wel of niet haalbaar is.

Achtste striplijn; van 3-6-9

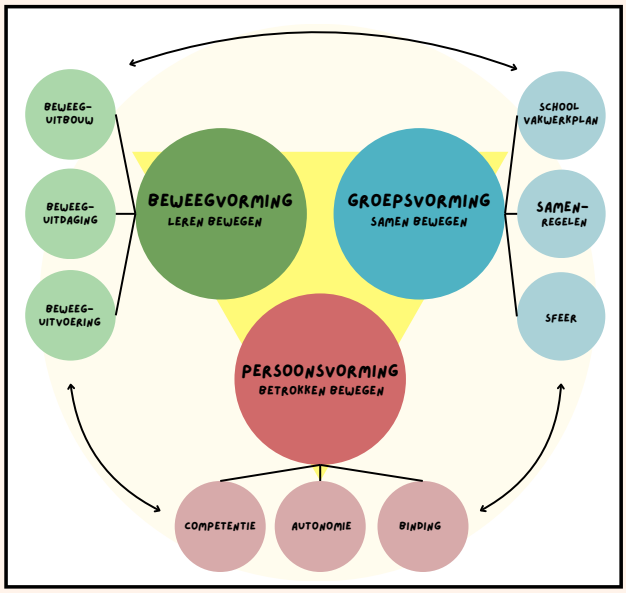
Plaatje 22: drie kernen van de doeldomeinen. Wat is de essentie van het domein?
Plaatje 23: zes verbindingsbegrippen tussen de doeldomeinen
Plaatje 24: negen didactische begrippen die uitleg geven aan de drie doeldomeinen.

Tot slot

We kiezen voor een nieuwe term voor ons vak: verdiepend beweegonderwijs. Dit doen we vooral om duidelijk te maken dat het tijd is voor iets nieuws. Het nieuwe is dat volgens ons alle drie de doeldomeinen even belangrijk zijn en bewust aandacht krijgen in een les. Veel gebruikers van de termen lichamelijke opvoeding of bewegingsonderwijs vinden vaak het doeldomein 'leren bewegen' het belangrijkste en geven dat domein zeker verdiepende aandacht. Door het werken in lessenreeksen, met in iedere les een ander domein centraal, creëer je diepgang. Daarom is het na 50 jaar weer tijd voor een nieuw begrip: verdiepend beweegonderwijs.
Een belangrijk aspect van verdiepend beweegonderwijs is het werken in groepjes lessenreeksen. We zijn op zoek naar een groep vakleerkrachten die het werken in lessenreeksen willen onderzoeken. Heb je interesse? Mail ons. ●

Scan of klik *hier* naar de gehele reeks Didactiek voor de nieuwe kerndoelen (1-4)

Negende striplijn Verdiepend beweegonderwijs compleet

Bronnen
Scan of klik *hier* naar de bronnen

Contact
n.keijser@scodelft.nl
Nick Keijser is vakleerkracht beweegonderwijs en coach Dynamische Schooldag op basisschool De Waterhof en ambassadeur van de Beweegalliantie
k.lahnstein@librijn.nl
Koen Lahnstein is vakleerkracht beweegonderwijs en coach Dynamische Schooldag op basisschool Freinetschool Delft

Tekeningen
Koen Lahnstein

Kernwoorden
verdiepend beweegonderwijs, leren bewegen, samen bewegen, betrokken bewegen